

หลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอท่าตูม

ความเป็นมา

อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นอำเภอที่ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร เป็นแหล่งที่มีทรัพยากรด้านการเกษตร และพืชสมุนไพรที่สำคัญ มีการนำ สารสกัดจากสมุนไพรมาใช้ประโยชน์อย่างแพร่หลาย และหลากหลายรูปแบบเพื่อนำสารสกัดมาใช้เป็นส่วนผสมใน การผลิตยาสมุนไพรประเภทสูดดม พิมเสนน้ำ ยาหม่อง ยาต้ม ให้มีสรรพคุณและคุณสมบัติที่ดีตามความ ต้องการ ปลอดภัยจากสารตกค้าง เป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ และสมุนไพร ยาต้มสมุนไพร จัดเป็นยาสมุนไพรประจำบ้านที่มีขั้นตอนการผลิตไม่ยุ่งยาก ช่วยบรรเทาอาการ วิงเวียน เมารถ หน้ามืด ตาลาย เป็นหวัด คัดจมูก อ่อนเพลีย การผลิต/ ธุรกิจยาต้มสมุนไพร เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สามารถทำเป็นอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ให้กับประชาชน นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ และสมุนไพรไทยอีกด้วย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอท่าตูม เห็นคุณค่า และความสำคัญ ของสมุนไพรไทย จึงได้ดำเนินการจัดทำหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรขึ้น เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมเรียนรู้ ฝึกทักษะอาชีพให้กับประชาชน สามารถนำความรู้ ทักษะไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และประกอบอาชีพเพื่อสร้าง รายได้

สกร.ระดับอำเภอท่าตูม ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ได้ดำเนินการสำรวจความต้องการพัฒนาอาชีพของประชาชนในเขตอำเภอท่าตูม และได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดทำหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องในเรื่องการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในเขตพื้นที่อำเภอท่าตูม จึงให้มีการดำเนินการจัดทำหลักสูตรขึ้น

หลักการของหลักสูตร

1. เป็นหลักสูตรที่เน้นการเรียนรู้อาชีพเพื่อการสร้างรายได้
2. เป็นหลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนทักษะ
3. เป็นหลักสูตรที่ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ไปเทียบโอนเข้าสู่หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในรายวิชาเลือกของสาระการประกอบอาชีพ

จุดหมายของหลักสูตร

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ
3. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะการบริหารจัดการในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีโครงการประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

กลุ่มเป้าหมาย

มี 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ

1. ประชาชนทั่วไป
2. นักศึกษา สกร.ระดับอำเภอท่าตูม

ระยะเวลา

จำนวน 33 ชั่วโมง

ภาคทฤษฎี 14 ชั่วโมง

ภาคปฏิบัติ 19 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

เรื่องที่ 1 ช่องทางการประกอบอาชีพ

จำนวน 3 ชั่วโมง

- 1.1 ความสำคัญในการประกอบอาชีพหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร
- 1.2 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ
  - 1.2.1 การลงทุนและแหล่งทุน
  - 1.2.2 ความต้องการของตลาด
  - 1.2.3 พื้นที่/สถานที่ประกอบการ
  - 1.2.4 หลักการตลาด
  - 1.2.5 วิธีการผลิต
- 1.3 แหล่งเรียนรู้

เรื่องที่ 2 ทักษะการประกอบอาชีพ

จำนวน 8 ชั่วโมง

- 2.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร
  - ประวัติความเป็นมาของหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร
- 2.2 ชนิดของสมุนไพรธรรมชาติที่นิยมนำมาเป็นส่วนผสมในน้ำมันหอมระเหย
- 2.3 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และการเก็บรักษา
  - 2.3.1 วัสดุอุปกรณ์
  - 2.3.2 การเก็บรักษาอุปกรณ์

เรื่องที่ 3 การทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร

จำนวน 12 ชั่วโมง

- ขั้นตอนการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร

เรื่องที่ 4 การออกแบบบรรจุภัณฑ์

จำนวน 10 ชั่วโมง

- การเลือกวัสดุในการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- การนำวัสดุในท้องถิ่นมาออกแบบบรรจุภัณฑ์

การจัดกระบวนการเรียนรู้

1. จัดทำกิจกรรมสำรวจ และวิเคราะห์ ตนเอง ทรัพยากร อาชีพ และความต้องการของตลาด เพื่อให้ผู้เรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ
2. จัดกิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้กระบวนการคิดเป็น และความเป็นไปได้ รวมทั้งการศึกษาดูงาน เพื่อการตัดสินใจ เลือกประกอบอาชีพ
3. ฝึกทักษะการประกอบอาชีพ

- เรียนรู้จากวิทยากร
  - เรียนรู้ด้วยตนเอง จากสื่อต่าง ๆ แหล่งเรียนรู้ ผู้รู้
  - เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง
  - เรียนรู้จากกรณีปัญหา ทฤษฎี และ ปฏิบัติ
  - เรียนรู้จากกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ในการประกอบอาชีพ การจัดการผลิต และการจัดการตลาด
  5. จัดทำโครงการประกอบอาชีพ การเขียนโครงการ เสนอ อนุมัติโครงการ
  6. ดำเนินการให้ผู้เรียนทำโครงการประกอบอาชีพไปสู่การปฏิบัติจริง
  7. การนิเทศ ติดตามประเมินโครงการของผู้เรียนและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนา

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่องความรู้เบื้องต้น การทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร
2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น , สื่อบุคคล , วิทยากรผู้ชำนาญด้านการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร
3. เนื้อหาวิชาการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร
4. ใบความรู้เรื่องการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร
5. พบกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
6. อุปกรณ์ประกอบการฝึกทักษะอาชีพ

การวัดและประเมินผล

1. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
2. การประเมินผลการปฏิบัติงานระหว่างเรียน ความสำเร็จของการปฏิบัติและจบหลักสูตร

การจบหลักสูตร

1. มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
2. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง มั่งคั่ง
2. ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ
3. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและฝึกทักษะการบริหารจัดการในอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีโครงการประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพของตนเอง

สถานที่จัดกิจกรรม

.....

.....

หมายเหตุ สถานที่ศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

รายละเอียดโครงสร้างหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
1. ช่องทางการประกอบอาชีพหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร	<p>1. สามารถอธิบายบอกความสำคัญของการประกอบอาชีพหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรได้</p> <p>2. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ทุนและแหล่งทุน - ความต้องการของตลาด - พื้นที่/สถานที่ประกอบการ - หลักการตลาด - วิธีการผลิต <p>3. สามารถยกตัวอย่างแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพได้</p>	<p>1. ความสำคัญในการประกอบอาชีพหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <p>2. การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการประกอบอาชีพ</p> <p>2.1 การลงทุนและแหล่งทุน</p> <p>2.2 ความต้องการของตลาด</p> <p>2.3 พื้นที่/สถานที่ประกอบการ</p> <p>2.4 หลักการตลาด</p> <p>2.5 วิธีการผลิต</p> <p>3. แหล่งเรียนรู้</p>	<p>1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สถานประกอบการ สื่อของจริง สื่อบุคคลในชุมชน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และใช้ในการประกอบอาชีพที่มีความเป็นไปได้ในชุมชน</p> <p>2. วิเคราะห์อาชีพหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรในชุมชนจากข้อมูลต่างๆ</p> <p>3. ศึกษาดูงานหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรแหล่งเรียนรู้ในชุมชน</p>	3	-
2. ทักษะการประกอบอาชีพ	<p>1. อธิบายความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพรได้</p>	<p>1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประวัติความเป็นมาของหลักสูตรการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร 	<p>1. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <p>2. ผู้เรียนสรุปความรู้</p>	1	-

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	๒.บอกชนิดของสมุนไพรธรรมชาติที่นิยมนำมาเป็นส่วนผสมกับน้ำมันหอมระเหยสมุนไพรได้	1. ชนิดของสมุนไพรธรรมชาติที่นิยมนำมาเป็นส่วนผสมกับการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร เช่น ดอกอัญชัน ขิง บอระเพ็ด มะกรูด ขมิ้น	1.ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องชนิดของสมุนไพรที่นิยมนำมาเป็นส่วนผสมกับการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร 2. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น 3. ผู้เรียนสรุปความรู้	1	2
	3. บอกความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ การเก็บรักษา และการทำบัตูชีครวเรือนได้	1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ และการเก็บรักษา - วัสดุอุปกรณ์ - การเก็บรักษาอุปกรณ์	1. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น เรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และการเก็บรักษา 2. วิทยากรอธิบายการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ การเก็บรักษา และการทำบัตูชีครวเรือน 3. ผู้เรียนสรุปความรู้	1	3
3.การทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร	1. บอกกระบวนการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร ได้ - คัดเลือกพันธุ์สมุนไพร - เทคนิคการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร	1. กระบวนการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร - การคัดเลือกพันธุ์สมุนไพร - เทคนิคในการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร 1) ส่วนผสม	1. ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ เรื่องกระบวนการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร 2. วิทยากรอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับกระบวนการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร จนครบขั้นตอน 3. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร	5	7

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนผสมการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร - ขั้นตอนในการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร - การเก็บรักษาน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร 	<p>2) ขั้นตอนในการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <p>3) การเก็บรักษาน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p>	4. วิทยากรประเมินผลการใช้ในการผลิตและการเก็บรักษาน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร		
4. การออกแบบบรรจุภัณฑ์	<p>1. บอกการบรรจุภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของบรรจุภัณฑ์ - วัสดุที่ใช้บรรจุภัณฑ์การทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร - บรรจุน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร 	1. บรรจุภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร	<p>2. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น เรื่องบรรจุภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <p>3. วิทยากรอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับการบรรจุภัณฑ์การทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <p>4. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการบรรจุน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <p>5. วิทยากรประเมินผลการบรรจุน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร ของผู้เรียน</p>	3	7
รวม				14	19

เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
				ทฤษฎี	ปฏิบัติ
	<p>ระเหยจากสมุนไพร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ขั้นตอนในการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร - การเก็บรักษาน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร 	<p>2) ขั้นตอนในการทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <p>3) การเก็บรักษาน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p>	<p>4. วิทยาการประเมินผลการใช้ในการผลิตและการเก็บรักษาน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p>		
4. การออกแบบบรรจุภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร	<p>1. บอกการบรรจุภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความหมายของบรรจุภัณฑ์ - วัสดุที่ใช้บรรจุภัณฑ์การทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร - บรรจุน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร 	<p>1. บรรจุภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p>	<p>2. ผู้เรียนและวิทยากรร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น เรื่องบรรจุภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <p>3. วิทยาการอธิบายและสาธิตเกี่ยวกับการบรรจุภัณฑ์การทำน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <p>4. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการบรรจุน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร</p> <p>5. วิทยาการประเมินผลการบรรจุน้ำมันหอมระเหยจากสมุนไพร ของผู้เรียน</p>	3	7
รวม				14	19

ลงชื่อ.....ผู้เขียนหลักสูตร

(.....)

วิทยาการผู้สอน

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจหลักสูตร

(...นางสาววิภาวดี จันทร์เจริญ...)

ครู ศรช.

ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบหลักสูตร

(..นางสาวอัญชลี มียิ่ง..)

ครูชำนาญการ

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติหลักสูตร

(นางพรรณณี ชุบชุนทด)

ผอ.สกร.ระดับอำเภอท่าตม